

SVĚTLANA
ŽUCHOVÁ

ZLODĚJI
A SVĚDKOVÉ

motto román

Zloději a svědkové

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Světlana Žuchová

Zloději a svědkové – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2017

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

Obsah

I. Zloději 7

II. Výpovědi 151

SVETLANA,
ŽUCHOVÁ

**ZLODĚJI
A SVĚDKOVÉ**

Praha 2017

Přeložili Miluše Krejčová a Tomáš Krejčí

Mým rodičům

I. ZLODĚJI

(Vídeň 2005)

J'ai besoin de mon père
pour savoir d'ou je viens,
tant besoin de ma mère
pour montrer le chemin.

Manu Chao

1.

Opravdu. Opravdu jsem nechtěl krást. Chtěl jsem se jenom jako správný chlap postarat o svoji ženu. Tak, jak se to učí děti ve škole. Bylo by samozřejmě hezčí, kdybych přišel domů s výplatou a přinesl jí čokoládu. Merci nebo Lindt. Nějaký milý šperk. Třeba i bižuterii. Náramek z muránského skla, jaké prodávají turistům ve stáncích na náměstí. Bylo by hezčí, kdybych ji vždycky pátého v měsíci pozval na večeři. Kdybychom mohli sedět na terase jedné z těch pizzerií na břehu kanálu a dělit se o pizzu. Klidně i vegetariánskou, jakou má Marisia ráda. Anebo si koupit lahev bílého vína a cestou z pizzerie se zastavit ve videopůjčovně. Každý by si radši vybral takovýhle život. Úplně obyčejný. Tak obyčejný, že ve skutečnosti možná ani neexistuje.

Ale už si ani nepamatuju, kdy jsem naposledy dostal výplatu. Kdy jsem měl naposledy v rukou svazek bankovek, které vypadaly jako vyžehlené. O účtu

v bance ani nemluví. Bankovní konto patří k tomu obyčejnému životu, z něhož jsem se nepozorovaně vysmekl. Postupně, jako když dítě vyroste z bot. Ne ze dne na den. Ne naschvál. Plynule, jako když se začne stmívat. A tak to bylo i s tím kradením.

Tehdy, když Marisia říkala, že neumí vařit. Hned jak jsme se seznámili. Když jsme spolu poprvé snídali a volská oka se jí roztékala jako kaluže po vydatném dešti. Jako teplé bahno na dně termálního pramene. Seděl jsem u ní v obýváku a rozhlížel se po cizím pokoji. To ještě měli s Gregorem společný byt a všichni jsme chodili do práce. Byli jsme na dobré cestě. To první ráno, kdy mi polonahá Marisia nosila talíře s rozlitym žloutkem a cáry bílku. Vajíčka rozlámaná na kousky jako námraza. Jako tenký led, který na slunci vypadá jako stříbro. Seškrabávala je vařečkou z rezavé pánve a nosila na hromádkách do obýváku, kde jsem seděl na gauči a ptal se, jestli jí nemám pomoci. Ale Marisia nechtěla pomoc. Říkala, že se naučí vařit. Ona je prý vegetariánka. Obědvá ve školce a k večeři si koupí kousek pizzy. Tady ve stánku na rohu, kde Turci prodávají kuřecí maso v žemli a na železných pánvích opečené klobásy. A zeleninovou pizzu, kterou si koupí každý večer cestou z práce. Protože ona je prý vegetariánka

a v mase se nevyzná. Ale teď se naučí vařit, smála se to ráno, kdy jsme spolu poprvé snídali. Prý se naučí vařit a bude mi plnit všechna přání. Jako správná žena svému muži.

Skutečně potom hodně vařila. Kuchyně voněla přepáleným olejem. Často jsme větrali, protože Gregorovi hustý vzduch vadil. Tehdy ještě bydlel s námi, i když většinu času trávil zavřený ve svém pokoji. Potom Marisia chtěla, abych přinesl maso. Ona se prý v mase nevyzná. Ona je vegetariánka, ale pro mě chce připravit řízky. Vyprávěla mi, jak ji kdysi babička posílala do řeznictví. V zemi, které se dneska říká domov. Aby přinesla karé nebo bůček. Zadní nebo přední. Smála se řeznické hantýrce, která jí nic neříkala. Proto mě poslala, abych skočil do potravin. Abych vybral něco dobrého. Byl jsem rád, že jí můžu pomoci. A vzal jsem si peníze. Protože tehdy jsme je ještě měli, třebaže účet v bance jsem neměl už dávno. Vlastně od té doby, co jsem přijel. Byly s tím komplikace. V bance chtěli papíry a potvrzení. Borko, můj tehdejší šéf, mě stejně vyplácel přímo na ruku. Bankovní účet jsme ani nepotřebovali. Ale peníze jsme tehdy ještě měli. Vždyť jsem chodil pracovat na stavbu a každý pátek po šichtě mě Borko vyplatil. Spočítal hodiny za celý týden a ze želez-

ného kufříku vyndal svazek bankovek, převázaný papírovým proužkem. Bankovky vypadaly jako vyžehlené. Jako vystřižené z papíru, když si děti hrajou na obchod. Prsty klouzaly po nepoddajném papíru. Vždyť Borko je měl všechny v bance. Odtud je pro nás vybral a přinesl v železném kufříku, který se zavíral na číselný kód. Každý pátek po šichtě, když jsme se převlékli a nedočkavě kouřili před maringotkou. Nemohli jsme se dočkat, až Borko v červené helmě zkontroluje celou stavbu a se sejfem v ruce se objeví mezi míchačkami a nádobami s vápnem. Peníze, přeložené na polovinu, jsem si potom strčil do zadní kapsy. Jako kdysi, když jsem si odkládal staniol z čokolády a leštil ho nehtem, až se plátek přehýbal jako zlato. Vždycky jsem při tom myslel na Marisii. A doma jsem bankovky rozložil po stole jako hrací karty. Bylo jich tolik, že se tam všechny ani nevešly. Překrývaly se jako šupiny exotického plaza. Jako barevné tašky na střeše domu. Tak je Marisia našla, když vstoupila do pokoje. Marisia, která byla na peníze velmi opatrná. Vždycky se mě zeptala, jestli mě Borko neokrádá a jestli mi hodiny počítá spravedlivě. Zda si je i já zapisuju, abych ho mohl kontrolovat. A já jsem jí ujistil, že mi Borko zaplatil každou odpracovanou minutu. Ukázal jsem jí kalendářík, do něhož jsem si každý den skutečně

zapsal počet odpracovaných hodin. Ne že bych Borkovi nevěřil. Ale když už jsem neměl účet v bance, chtěl jsem mít aspoň kalendářík, který by v mém životě udržoval pořádek. Protože takové věci jsou důležité. Vzadu seznam známých i s adresami a telefonními čísly a u každého měsíce poznámka, kdo bude mít narozeniny. U každého data počet odpracovaných hodin a u každého pátku výplata, kterou jsem po šichtě dostal od Borka. Ačkoli jsem ještě neměl bankovní účet, měl jsem aspoň kalendářík. Pořádek v životě a Marisii, která se učila vařit.

Tak to bylo každý pátek. Večerní rituál. Bankovky od Borka jsem rozložil po stole jako hrací karty a ujistil Marisii, že ani jediná nechybí. Moc jsme se z peněz radovali. Mazlili jsme se s nimi. Přepočítávali jsme je a třídili na hromádky. Spolu s těmi, které nám zbyly z předcházejícího týdne. Protože Marisia trvala na tom, abychom šetřili. Abychom bankovky a mince odkládali do plechové nádoby na čaj. Ty, které se od jednoho pátku k druhému neutratily. Nádobka ze zeleného kovu byla naší bankou. Taková, v jaké se na trhu prodávají sypané čaje. Jakou dostanete k narozeninám, když někdo neví, co vám má koupit. Kov, z něhož se místy loupal zelený smalt.

Vždycky v pátek vešla Marisia do místnosti jako do pokoje s rozsvíceným vánočním stromečkem. Jako pejsek, když ucítí vůni večeře. Bankovky byly na stole rozložené jako hrací karty. Sklonila se a několik jich vybrala. S rozvahou, jako by hledala ty, v nichž je vepsaný její osud. Opatrně, jako by z horní strany karty mohla vyčíst její význam. Jako by se musela soustředit na to, co jí peníze říkají. Bankovky potom odnesla do banky. Tak jsme tomu říkali. Do plechovky na čaj, v níž se z týdne na týden hromadilo naše bohatství. Vyndala z ní peníze a přidávala k nim další. Každý pátek je znovu a znovu přepočítávala. Přestože vždycky přesně věděla, kolik toho v plechovce máme. Třídila bankovky podle hodnoty a ukládala je k sobě. Rolovala je do tenkých trubiček, aby se v nich lépe vyznala. Aby se do plechovky všechny vešly. Protože tehdy jich bylo ještě dost. Jenom někdy se stalo, že nám peníze na týden nevystačily. Že jsme už ve středu museli sáhnout do banky. I když plechovka s penězi stála na horní polici ve skříni, nikdy jsem ji neotvíral bez Marisie. Když došly peníze určené na týden, čekal jsem, až bude doma, aby mi z nádobky na čaj vyndala jednu z bankovek. Marisia je při té příležitosti opět přepočítala. Potom řekla, že příští týden si musíme dávat lepší pozor. Nekupovat celozrnný chleba, ale oby-

čejné pečivo. Místo sladké smetany jenom mléko. Místo banánů místní ovoce.

Marisia nebyla lakomá. Ve hře s bankovkami nešlo ani tolik o peníze. To jsme oba věděli. Když už nemáme účet v bance a bydlíme načerno v cizím bytě, musí existovat takovéhle rituály. Rituály, které nám zabezpečí normální život. Anebo aspoň jeho zdání. Potom, co se Gregor odstěhoval a my jsme v jeho bytě zůstali sami. Ani vězňům v base, kteří se pravidelně holí a dvakrát denně si čistí zuby, nejde o hygienu. Hra na šetření byla kostrou obyčejného světa, kterého jsme se nechtěli vzdát. Stačilo chvíli nedávat pozor. Jako když dítě pootevře dlaň, v níž drží provázek s balonkem. Jen na okamžik uvolní stisk a balonek odletí jako poštovní holub. Proto jsme si s Marisií dávali takový pozor. Drželi se obyčejného života zuby nehty. Proto jsem se každý pátek večer nemohl dočkat, až přijdu domů s kapsou kalhot plnou ještě teplých bankovek. Které budeme s Marisií pěstovat jako zárodky našich dětí.

Jenže když mě Marisia poslala do potravin koupit řízky, neměl jsem už vůbec nic. Na Marisii jsem se mohl naprosto spolehnout. Ráno mi připravila dva krajíce chleba a mezi ně vložila nakrájené vajíčko.

Svačina zabalená v ubrousku a v mikrotenovém sáčku. Jako kdysi, když byla ve škole druhá přestávka, svačinová. Trvala dvacet minut a děti si na lavice rozprostřely vyžehlené ubrousky. Proto jsem peníze ani nepotřeboval. Přes den svačina od Marisie, položená na horní policiče železné skříňky, v níž jsem měl na stavbě svoje věci. A večer Marisia něco uvařila. Tak jako ten den, kdy mě poslala do potravin pro maso. Musel to být čtvrtek večer. Na peníze jsem si v té době dával pozor. Nestávalo se, že bych zůstal s prázdnými kapsami. Chlapi si na stavbu nosili plechovky s pivem, ale já jsem se kvůli Marisii všeho zřekl. Byl to náš svět. Naše úspory a naše cesta za lepším životem. Tak jsme si to s Marisií opakovali. Že když si budeme dávat pozor a pečlivě ukládat peníze do banky, všechno se zlepší. Že jednou budeme mít skutečný bankovní účet a vkladní knížku. Jednou budeme jako ti lidé, co v samoobsluze platí kreditní kartou. Proto jsem to odpoledne neměl už vůbec nic. Ten den, kdy mě Marisia poslala do potravin, abych koupil maso, které chtěla připravit jen kvůli mně. Vždyť sama byla vegetariánka. Byl čtvrtek a já bych bez peněz do pátku vydržel. Se svačinou od Marisie, která by mi o polední přestávce v práci stačila, než bych od Borka po šichtě dostal výplatu. Ale Marisia sama řekla, ať si vezmu

z banky. Vyndala ze skříně plechovku od čaje a z ní jednu ze stočených bankovek. Prý občas si to můžeme dovolit. Maso místo bramborové kaše. Potraviny byly ve vedlejší budově a venku sněžilo. Vzal jsem si kabát a bankovku od Marisie a šel jsem koupit maso.

„Žádné kuře nebo rybu,“ prohlásila Marisia. „Kuře uletí a ryba uplave. Odnesou nám štěstí. Kromě toho chci pořádné maso. Žádnou drůbež, žádné rybí prsty.“

V potravinách jsem chvíli stál před řeznickým pultem. Na háčích visely kusy krvavého vepřového a bílá slanina s tlustou kůží. Dole v mrazicích boxech byly balíčky s řízky na polystyrenových táčcích, zabalené v celofánu. Prodavačky v zástěrách braly maso z háků a ukazovaly ho zákazníkům. Poplácávaly ho a chválily. Potom ho ocelovým nožem sekaly na kusy, házely na váhu a balily do mastného papíru. Když balíčky podávaly zákazníkům přes pult, stékala z nich masová šťáva jako krví zabarvená moč. Chtěl jsem Marisii udělat radost. Přinést jí hezky zabalený řízek. Na důkaz toho, že patříme k těm, co si ho můžou dovolit. Věděl jsem, co by si pomyslela, kdybych na kuchyňský stůl položil nevkusný balík papíru. Takový, po němž stéká ma-

sová šťáva jako po snadno omyvatelném plastovém ubrusu. Nechtěl jsem, aby měla pocit, že se z toho světa nikdy nedostaneme a budeme mít ruce navždy olepené tukem a zaschlou šťávou ze syrového masa. Že zůstaneme navždy kanibaly. Vegetariánka, která neměla ráda maso. Pomyslela by si, že už navždy budeme patřit k těm, jimž kuchyně páchne po kuřecích žaludcích. Chtěli jsme být lidmi vyšší kategorie. Aspoň zdánlivě. Neměli jsme účet v bance, ale jíst budeme vkusné řízky zabalené v celofánu. Osvětlené shora načervenalým světlem, které jim dodá zdání čerstvosti.

Chvíli jsem se motal kolem mrazicích boxů a vybral dva nejlacinější plátky vepřového. I s kostí. A tehdy mě to napadlo. Balíček s masem byl malý a čistý, téměř se vešel do dlaně. Chtěl jsem Marisii udělat radost. Měl jsem v peněžence stočenou bankovku. Nacpal jsem maso do kapsy zimníku, ještě chvíli se motal kolem regálů se sladkostmi a vyšel jsem ven.

Opravdu jsem nechtěl krást. Chtěl jsem Marisii udělat radost. A chtěl jsem se jako správný muž postarat o svoji ženu. Bylo to něco jako dětská hra. Já půjdu na lov a Marisia mi uvaří přinesenou kořist. A potom se staneme obyčejnými lidmi. Úzkostlivým dodržo-

váním našich pravidel. Jako starý člověk, co chodí každé ráno na procházku. Jen aby nevyšel ze cviku, třebaže každodenní trasu už zná nazpaměť. Stačí si jednou déle pospat, aby už nikdy víc nevstal z postele. Poddat se nechuti a říct si, že fouká moc silný vítr. A druhý den už nedokáže vynést do kontejneru pytel s odpadky. Proto jsme s Marisií nesměli polevit. Abychom se stali obyčejnými lidmi. Takovými, jaké jsme viděli v sobotu odpoledne v parku. Matky, které si u pískoviště zapálily cigaretu, protože doma nekouří. Lidé, kteří mají jednoduché účty v bance. Rodina, kde matka vaří a otec čte noviny. Když Marisia ten večer připravila ukradené maso, měli jsme ten život už na dosah ruky.

„Takhle by to mělo být každý večer,“ řekla Marisia. Měla na sobě jen kalhotky a halenku, a připomněla mi tak ráno, kdy jsem u ní poprvé snídal. Tehdy, kdy v bytě bydlel místo mě ještě Gregor. Chtěl jsem Marisii vrátit bankovku, ale rozmyslel jsem si to. Následující pátek jsem ji zamíchal mezi ostatní, které mi v ten podvečer vyplatil Borko. Tak se bez Marisiina vědomí vrátila do oběhu. Opět jsem bankovky rozložil po stole. I s tou, kterou jsem ušetřil. Do pravidelných řad, všechny stejnou stranou nahoru. Marisia se zeptala, jestli jsem si Borkem jistý. Všichni jsme

znali příběhy, jak šéfové okrádají. Měli nás zcela v hrsti, ale Borkovi jsem věřil. Chvíli jsme se s penězi mazlili. Třídili jsme je na hromádky a sloupky bankovek různé hodnoty jsme překládali přes sebe v pravých úhlech. Potom jsem peníze vzal do ruky a přidržel je před Marisií. Jako číšník na nóbl oslavě tácek se šampaňským. Na pravé dlani jsem měl položený celotýdenní výdělek, levou jsem si schoval za záda, jako bych v ní držel bílý ubrousek.

„Madam,“ řekl jsem.

Marisia se smála a vylosovala z bankovek ty, které tento týden odložíme. Suma se měnila podle toho, po jakých bankovkách náhodně sáhla. Proto jsme měli některý týden víc než jindy. Ale rituál se nesměl narušit. Marisia vložila peníze tam, kam patřily. Byli jsme obyčejní lidé. Měli jsme plány a úspory. Tehdy bylo ještě všechno tak, jak mělo být. Neměl jsem sice účet v bance, ale dostával jsem výplatu. Bydlel jsem s Marisií. Krást jsem opravdu nechtěl. Nevšiml jsem si, jak se ten obyčejný život pomalu ztrácí. Jako dětství.

2.

Nevím, jak dlouho mě Janut podváděl. Zatajovali jsme si toho čím dál víc. Z ohleduplnosti jsme se zaplétali do věcí, o nichž se mlčelo. Jako vyplašení ptáci chycení do sítí. Lhali jsme s lehkostí. Instinktivně, jako když dítě pije mléko. Proto řekl, že se mu ulevilo. Teď, když jsme si o tom konečně promluvili. Když jsme na sebe křičeli, jako by se najednou protrhla hráz nebo po letech zvedla stavidla. Co komu vadilo a s čím už dál nechceme žít. S mými řeči o stárnutí a o šedivých vlasech. A s jeho nekonečnými sliby nového života.

Neříkám, že mě to nepřekvapilo. Tehdy, když jsem se to dozvěděla poprvé. Zdálo se, že Janut by pro mě udělal cokoli. Že mě poslouchá na slovo. A já jsem mu taky vždy všechno pověděla. Jakoby za odměnu. Byli jsme si velmi blízcí a věřili jsme, že jsme na správné cestě. Že jsme spolu začali od začátku. Nový neomylný život. Proto jsem k němu chtěla

být upřímná. Všechno mu říkat. I to, jak postupně stárnu. Teď tvrdí, že to už nedokázal poslouchat. Prý chce mít ještě pocit, že má život před sebou. Že může začít znovu. Že na nic není pozdě a všechno ještě může vzít do vlastních rukou. Já taky vím, že v poslední době to nebylo lehké. Od okamžiku, co mu Borko přestal platit a jinou práci si ani nehledal. Když jsme chvíli žili z úspor, ale nakonec nám zůstal už jen můj plat. A s tím se Janut nedokázal smířit. Říká, že je ještě mladý. Sní o tom, jak se všechno změní a on začne znovu. Začít znovu, jako by to bylo tak jednoduché. Jako by se dal život odstříhnout jako příliš dlouhá šňůra. Když se kus zašpiní a konec roztřepí, stačí ho odstříhnout a zahodit. Vždyť ho zůstane ještě dost. Tak si to Janut představoval s novým začátkem. A nakonec začal i krást. Jako by nevěděl, že ho jednou musí chytit. Nemůžu se s tím smířit. I když tvrdí, že to bylo kvůli mně. On se zase nedokáže smířit s mými řečmi o šedivých vlasech. Řekl a odešel.

Začala jsem o tom mluvit, když nám bylo skoro nejlépe. Když se Gregor odstěhoval a dovolil, aby se místo něj do bytu nastěhoval Janut. A když jsme oba přestali kouřit. Místo postele jsme měli nafukovací matraci, na níž jsme sedávali jako na pohovce. Jako

na nafukovačce v létě na břehu jezera. Tam jsem to Janutovi pověděla. Že postavy v knihách přestanou kouřit, když se v jejich životech něco velkého změní. Když se rozvedou nebo je pustí z basy. Když uvěří v Boha nebo se jim narodí dítě. Když se zbaví starého, špinavého života a začnou něco nového. Když odstříhnou roztržený konec provazu a zůstane jim jenom čistý, ještě nepoužitý zbytek. Který smotají a opatrně strčí do sáčku na horší časy. Tehdy jsem si to tak představovala i já. Se mnou a s Janutem. Teď už mělo být všechno jinak. Jediné, co Januta spojovalo se starým životem, byly dvě krabice z kávové hnědé lepenky, v nichž si přinesl věci. Nesl je přes celé město a cestoval s nimi v metru. Neznali jsme nikoho, kdo by měl auto. Když vycházel z podzemní dráhy, musel si jednu z krabic nechat u prodavače v trafice, než druhou vynesl nahoru po schodech až na roh ulice. A potom se pro ni vrátit. Já jsem na něj čekala přede domovními dveřmi a pomohla jsem mu všechno odnést dovnitř.

Samozřejmě že jsem si to celé představovala jinak. Ten den, kdy poprvé začnu s někým bydlet. Mělo to být v jiném městě a v jiné zemi. Stěhovat jsem se měla já, ne on. Měl mě dlouho přemlouvat, ale já jsem měla být spokojená s tím, co mám. S útul-

ně zařízeným bytem za nájemné, na které si snadno vydělám. Kdykoli by začal mluvit o stěhování, měla jsem rozpačitě změnit téma. Až po několika měsících jsem se měla nechat přesvědčit. A potom, v domluvený den, jsem měla hezky oblečená zazvonit u jeho dveří a dole před domem na mě mělo čekat stěhovací auto.

„Tak vítej doma,“ měl říct on a sejít se mnou dolů.

Pochopitelně to ve skutečnosti bylo jinak. Janut se ke mně nastěhoval hlavně proto, že neměl kde bydlet. Přespával v Borkově bytě, ale Borko se ho každý večer zeptal, jestli už si našel něco jiného. A jestli si aspoň něco hledá. Janut mě přesvědčoval, že Borko ho má rád. Že mu chtěl pomoci. Věděl, jak je to ze začátku těžké. Borkův byt byl daleko za městem. Z konečné metra bylo třeba pokračovat autobusem a přestoupit na tramvaj. Potom jít ještě čtvrt hodiny pěšky. Janutovi však dlouhá cesta nevadila. Vlastně si ani nic nehledal. Prý čekal, že se něco stane. Něco, co změní jeho život. Tak to řekl ten večer, kdy si ke mně přinesl dvě lepenkové krabice se svými věcmi a pevně mě objal. Protože jeho čekání bylo odměněno. Stala jsem se mu já. Tehdy jsem i já věřila, že jsme se stali sobě navzájem. Proto jsem mu

tak rychle navrhla, aby se nastěhoval ke mně. Když mi pověděl, jak bydlí u Borka, který ho každý večer posílá pryč. A Janut se nenechal přemlouvat. Hned druhý den oznámil Borkovi, že si našel bydlení. Večer si sbalil věci do dvou kartonových krabic a metrem je nadvakrát přenesl ke mně. Já jsem seběhla z třetího poschodí ke vchodovým dveřím a pomohla mu. V teplákách a tričku. Krabice byly rozmočené a zablácené, protože venku mrholilo. Když jsme se je snažili zvednout, písková lepenka se drobila na mokré válečky. Upatlali jsme si ruce a na linoleu zůstávala špinavá šmouha. Nechali jsme je tedy stát v předsíni a posadili jsme se na moji nafukovací matraci. Jako na nafukovačku na Rusovském jezeře. A tehdy jsem to Janutovi řekla. Že kdybychom byli románové postavy, přestali bychom dneska kouřit.

„A nejsme románové postavy?“ zeptal se tehdy Janut. Oba jsme měli v ruce cigarety a odklepávali popel do velké mušle, kterou jsem používala jako popelník. Lastura byla plná popela. Zamyslela jsem se. Chvilí jsem uvažovala, jestli můžeme být románové postavy, když je všechno úplně jinak, než jsem si představovala. Nebo zda nejsme právě proto románové postavy. Jestli nevadí, že mě nevzal kolem pasu, když jsem sešla dolů. A já jsem nepokrčila

nohy v kolenou a on mě neroztočil, až by se nám zatočila hlava. V každém případě to však byl nový začátek.

„Jsme,“ řekla jsem.

A tak jsme přestali kouřit. I když ne úplně. Krabičku cigaret jsme měli doma vždycky. Ani tehdy jsme nebyli bohatí, ale nebylo to nejhorší. Janut pracoval u Borka na stavbě a já jsem načerno pomáhala ve školce. Hned v sousední ulici, takže jsem do práce chodila pěšky. Nepotřebovala jsem jízdenky na metro ani mapu města. Ale když se Gregor odstěhoval, museli jsme celé nájemné platit sami. Kromě toho i telefon a internet, jichž jsme se nechtěli vzdát. Tehdy se nám takové věci zdály důležité. Abychom žili jako všichni. Ti všichni, kteří si cestou v metru hráli s telefonem. Čekání na stanici si krátili posíláním esemesek. Tvrdohlavě jsme chtěli být jako ti, kteří nás obklopovali. V samoobsluze měli kartu stálých zákazníků a doma nábytek po prarodičích. A telefon a internet k tomu patřily. Když jsme však zaplatili nájemné, topení a poplatky za internet a telefon, moc nám toho nezbylo. Peníze jsme uchovávali v bance. Tak jsme tomu říkali. Plechové krabici od čaje, kterou jsme našli na horní polici kuchyňské linky.

Vyklepali jsme ze dna čajové drobký a dávali do ní naše úspory. Ani já, ani Janut jsme neměli skutečný účet. Přestože jsme byli v každé bance ve městě. Všude chtěli potvrzení a formuláře, k nimž jsme se neměli jak dostat. Nájemní smlouvu a smlouvu ze zaměstnání. Ale Januta vyplácel Borko přímo na ruku a já jsem účet taky nepotřebovala. Tu plechovku na čaj jsme našli zapomenutou v kuchyňské lince. Nechal ji tam někdo z předcházejících nájemníků. V jednom z těch bytů, kde nikdo nezůstal déle než pár měsíců. Místnosti určené k přechodnému pobytu. Nikdo z těch, kteří tu kdy bydleli, neměl vlastní nábytek. Všechno tu bylo. Kuchyňské nádobí, vysavač, dokonce i ložní prádlo. Kromě toho spousta maličkostí, které nikomu nestály za to, aby si je odnesl. Několik polštářů ze strakaté látky, rozložených na gauči. Molitanová žíněnka, kterou tu měl někdo místo postele. Do poloviny vyhořené svíčky a svícny pokapané voskem. Sošky z dovolených, plastová eiffelovka a pár paperbackových detektivek.

Plechovka, která ještě voněla po aromatickém čaji, k tomu patřila. Ani jsme ji nevymyli, aby nám i bankovky voněly čajem. V ní jsme uchovávali peníze. Na konci měsíce jsme vybrali na nájemné a zbytek voňavých úspor jsme uložili. V té době to ještě neby-

lo nejhorší. Nádobka od čaje nebyla nikdy prázdná. Kvůli penězům jsme s kouřením přestat nemuseli. Ale chtěli jsme začít nový život. Spolu a úplně od začátku. V nové zemi, v níž jednou budeme jedněmi z nich. Z těch obyčejných lidí, kteří si byli k nerozeznání podobní. Ale jednu krabičku cigaret jsme měli doma vždycky. Schovávali jsme ji ve skříni na horní polici hned vedle banky. Jednou za čas jsme si večer přece jen zapálili. Od té doby, co jsme přestali kouřit, nám cigarety chutnaly ještě víc. Když jsme si sedli na nafukovací matraci a zapálili si. Tehdy se nám nejlíp povídalo o tom, jak to bylo kdysi. A jak jednou bude všechno jiné. Jak nebudeme navždy pracovat načerno a jak budeme mít nájemní smlouvu s vlastními jmény. Nábytek, který si vybereme ve skandinávském obchodě. Tehdy jsme si byli s Janutem velmi blízcí. Skrčení na nafukovací matraci jsme si povídali tichým hlasem. Spiklenecky jako děti ve stanu na dovolené, kdy ve tmě kempu svítí jen žárovky na tužkové baterky. A jednou jsem se mu zmínila, jak stárnu. Byl asi pátek, po večeři. Kvůli Janutovi jsem se naučila vařit. Najedli jsme se a zapálili si. Popel jsme odklepávali do téže mušle jako první večer. Třpytivá perleť v jejím vnitřku byla zakalená popelem. V rukou jsem držela krabičku, na níž se psalo, že kouření způsobuje vrásky. Teh-

dy jsem řekla Janutovi, že jsem si ráno našla šedivý vlas. A Janut se začal smát a prohlásil, že to se stává. Že někdy se vlas nepodaří. Prý potom vyroste šedivý a zkroucený.

„Šedivý vlas je nemocný vlas,“ tvrdil Janut. A prý se nemá vytrhávat, protože přináší štěstí. Řekl, že i on má na břicho šedivý chlup. Vyhrnul si tričko a ukázal mi ho. Dlouhý a zkroucený, úplně bílý chlup. Zatáhla jsem za něj.

„Nech ho!“ vykřikl. „To je moje štěstí!“

Ale já jsem se nedala přesvědčit. Věděla jsem, jak se mi kdysi vlasy na slunci leskly. Bez jediné bílé nitky. Janut dneska řekl, že ty moje řeči o šedivých vlasech a vráskách nemohl vystát. Prohlásil, že on je ještě mladý. Prý si ode mě nenechá namluvit, že už je na všechno pozdě. Možná jsem s tím neměla vůbec začínat. Možná je třeba nechat si některé věci pro sebe. S vlastním strachem se musí každý vyrovnat sám. Ale byl večer a v pokoji už byla skoro úplná tma. Svítily jen konce našich slavnostních cigaret. V plících jsem měla nikotin a chtělo se mi mluvit. Takže jsem řekla, že nemá pravdu. Že ten šedivý vlas, který jsem si ráno našla, nebyl nemocný. Byl to docela

obyčejný zdravý vlas. Přesně takový jako ostatní, ale šedivý. A že nakonec nejde jen o ten šedivý vlas. Jestli si všiml, jak se postupně všechno mění. Věci se nestávají ze dne na den. Jak jsme kdysi byli celé noci vzhůru. Znali jsme všechny stánky ve městě. Ty, kde se daly nad ránem koupit párky. Malé turecké pekárny v suterénech domů. V bočních ulicích, kde stačilo zaklepat na okno, aby otevřeli a za pár mincí prodali ještě teplý placatý chleba. Taková místa se nedají najít náhodou, ale kdysi jsme je všechny znali a našli bychom je i poslepu. Jenže minule jsem šla kolem a viděla, že pekárna je dávno zavřená. Vůbec jsem si toho nevšimla.

„Kdy jsme šli naposledy spát nad ránem?“ zeptala jsem se. Nevím, jestli mi Janut rozuměl. Můj útok ho znepokojil. Byla to naše první neshoda. Chtěl, aby bylo všechno jako předtím. Rychle vyhovět mému přání. Zeptal se, jestli mám chuť jít ven. Že je přece pátek, mohli bychom se hezky obléct a jít se napít. Nebo tancovat.

„Pojďme tancovat!“ řekl Janut.

A možná měl pravdu. Na chvíli jsem opravdu zaváhala. Nikotin ještě účinkoval. Představila jsem si

diskotéku, hudbu a alkohol. Uvolnění, které k tomu patřilo. A potom mě napadlo, že musíme šetřit.

„Ty časy jsou pryč,“ odpověděla jsem. „Není možné se k tomu nutit. Nechápeš?“

Asi to byla chyba. Hrana, na níž se to zlomilo. Tehdy, kdy nás poprvé napadlo, že čekáním můžeme strávit celý život. Že než podepíšeme nájemní smlouvu, budeme mít vlasy bílé jako sníh. Možná jsem se ten večer měla nechat přesvědčit. Obléknout si krátkou sukni a starosti setřást při tanci. Protože od té doby mi vrtalo v hlavě, jestli někde neděláme chybu. Jestli se nemýlím, když Janutovi věřím, že nás ještě čeká něco mnohem, mnohem krásnějšího.

Tehdy jsme na to skoro zapomněli. A potom začal Borko Januta okrádat. Tušila jsem to. Nikdy jsem mu nevěřila, přestože se ho Janut zastával. Prý šéfa jako Borko by si každý přál. Takového, co ho u sebe nechal bydlet. Teď však Borko Januta trestal. Peněz bylo z týdne na týden méně. Jen já jsem pořád pracovala ve školce, ale Janut se s tím nedokázal smířit. Každý den opakoval, že zanedlouho začneme znovu. Ještě jednou od začátku. Chvíli jsem tomu chtěla věřit. Janut mě o tom každý den přesvědčo-

val. Nevím, kde lidi berou tu jistotu. Jistotu, že se dá vždycky začít znovu. Že na nový začátek není nikdy pozdě. Jako by měli bůhvíkolik času. Myslela jsem si to tajně, ale stále častěji. Před Janutem jsem s tím nechtěla začínat. Ale když ho chytili, už jsem se neudržela. Když kradl v potravinách mražená kuřata. Jako by se protrhla hráz. Po tom všem, co se stalo. Nahromadilo se toho příliš mnoho. Já jsem křičela a Janut řekl, že už toho má dost. Těch řečí o stáří, šedivých vlasech a o tom, jak je na všechno pozdě. Obul se v předsíni a odešel.

3.

Neříkám, že já jsem nikdy nekradla. A nemám na mysli jen lízátko v samoobsluze, když jsem byla dítě. Drobné krádeže, o nichž stejně každý ví. Jimiž se slavní lidé chlubí v televizních studiích. Kradla jsem matce peníze. Po maturitě, když jsem začala vypo- máhat v matčině *shopu*. V obchodě se smíšeným zbožím, který si otevřela hned naproti hlavnímu ná- draží a který pravděpodobně pořád má. Vždyť se mu nevedlo nejhůř. Jen já vím o matce čím dál méně. Od té doby, co jsem se odstěhovala, jsem nebyla doma ani na návštěvě. Jenom občas jí zatelefonuju, a i to jen velmi zřídka. Prý se nedávno přestěhovala do hlavního města. Dozvěděla jsem se to od babič- ky, která u nás zvedla telefon. Matka si prý pronajala byt a jestli bych jí nemohla zavolat na mobil. Řekla jsem, že na to nemám peníze, že telefonování odsud je drahé a ať matku ode mě pozdravuje. Matka nikdy nesouhlasila s tím, abych odjela. Když jsem odma- turovala, vůbec nepochybovala, že zůstanu doma

a budu jí pomáhat. Nebude přece zaměstnávat cizí lidi. Jenom by ji okrádali. Ona prý nejlíp ví, jak to chodí. Cizí by nemohla spustit z očí. Neustále by jim musela koukat na prsty. Nikomu nemůže věřit tak jako vlastní dceři.

V *shopu* jsme prodávaly opravdu všechno možné. Zboží, jaké na peronu nabízely venkovanky v nabíraných zástěrách ještě za socialismu. Babky, které před Tuzexem prodávaly bony. Vdovy z venkova s šátky na hlavě, které od manželovy smrti chodily už celá desetiletí v černém. Taková byla i moje babička. Proto se mi zdá, že moje dětství byl černobílý film. Film pro pamětníky v televizoru Tesla. Dědečka jsem nepoznala a babičku si pamatuju pouze v šedivých kostýmech. Ve vyžehlených bílých halenkách a nízkých černých střevících od Velkého Bati z někdejší Masarykovy ulice. Když jsem byla dítě, nazývala se Slovenského národního povstání. Ale babička jí neřekla jinak než Masarykova. Když si potřebovala koupit boty, šly jsme černobílým městem k Velkému Baťovi. Do prodejny Svitlu do Masarykovy ulice. Moje matka prý kdysi chodila s jakýmsi Belgičanem. Nevím, jak se dostal do našeho města ani jak se jmenoval. Masarykova ulice byla v naší rodině vždy jen Masarykovou ulicí a Belgičan Belgičanem. Jména neměnná jako

zkameněliny. Víc jsem se o něm nikdy nedozvěděla. Zůstával mezi námi jako pověra. Moje matka velmi brzy ovdověla a na svého otce si už nepamatuju. Ani na Belgičana. Když se s ním matka rozešla, možná si taky představovala, že začne od začátku. Že teď, bez Belgičana, začne nový život. Znovu otočí přesýpací hodiny. V jejím životě se toho však už moc nezměnilo. Matka byla učitelkou španělštiny na jazykové škole. Budova dodnes stojí na kraji města mezi hřbitovem a evangelickým kostelem. Jako studentka prý moje matka strávila několik týdnů na stáži na Kubě a od té doby mluvila španělsky s jihoamerickým přízvukem. Asi i moje jméno pochází z tohoto období. Kdy si matka řekla, že nebude jako ostatní. Vrátila se z Kuby s popletenou hlavou a asi chtěla už tehdy začít nový život. Úplně jiný než všichni ostatní. Všichni ti, co ráno vodili děti do školky a na rohu ulice jim v okénku kupovali místo snídaně pirohy. Makovo-jablečné nebo ořechové. Všichni ti, co věděli, že ve středu mají i tvarohové. Když se moje matka vrátila z Kuby, asi nechtěla být jako tihle všichni, takže mě pojmenovala Marisia. Ve školce mi ostatní děti nevěřily, že takové jméno existuje. I s Belgičanem se moje matka asi bavila směsí kubánské španělštiny a belgické francouzštiny. Ani španělsky nechtěla mluvit jako všichni ostatní.

Možná to byl tenhle Belgičan, kdo matce vnukl nápad otevřít si vlastní *boutique*. Hned po revoluci v Masarykově ulici. Přestože tehdy už byl Belgičan pouze součástí rodinných alb. Mrtvým příbuzným, obyvatelem černobílého světa. Ale možná to bylo přece jen pod vlivem podvědomé vzpomínky na něj, že se matka rozhodla otevřít si vlastní obchod. Učitelka španělštiny. Ona už si prý nenechá dál rozkazovat. Vždycky chtěla být svou paní. Konečně si splní sen a začne ještě jednou. Tak, jak to celá léta nešlo. Šaty pro *boutique* šila paní Jombíková. Naše sousedka, která měla doma staré Burdy a šicí stroj Singer. Na Burdu stála ještě za socialismu celé hodiny před obchodem se zahraničním tiskem. Když přišly do módy huňaté mohérové svetry, kupovala matka celé pytle syntetického mohéru, z něhož potom paní Jombíková pletla kabátky a ponča. Jezdily ho nakupovat dokonce do Vídně. Autobusem do obchůdků na Mexikoplatze, které už dneska ani neexistují. A *boutique* opravdu chvíli prosperoval. Když kouzlo nového pominulo a matce se přestalo dařit, vyměnila *boutique* za *shop* se smíšeným zbožím. Sortiment byl pestrý a připomínal venkovské vdovy, které kdysi na nástupištích nabízely dudlíky z barevného cukru, zabalené v lepkavém celofánu. Zboží rozložené na špinavých lepenkových krabi-

cích. Kožeštinové opice s růžovými keramickými obličejí, krepové míčky na gumičce, kreslené pohlednice z tvrdého plastu, na nichž byly dva různé měnicí se obrázky. Podle směru, kterým jste se dívali. Sáčky ze strakaté bavlny, plné barevných hliněných kuliček. Napodobeniny Barbie s chemlo-novými vlasy, které se po čase změnilly v chumá-če a už nešly rozčesat. Kromě toho jsme prodávaly i základní potraviny. Pečivo, mléko a majonézové saláty, které nám ráno vozila dodávka ve špatně utěsněných plastových kýblech. Rozlévaly se po gumě na podlaze dodávky a musely jsme je utírat mokrým hadrem. Z nevysvětlitelných důvodů však tento bizarní obchod dobře prosperoval. Divný jako životaschopná siamská dvojčata. Jako pohled kočky, která má každé oko jiné. Matka kromě toho po ve-čerech doučovala španělštinu. Jazykovou školu sice zrušili, ale cizí jazyky se už vyučovaly i na běžných středních školách. Když jsem odmaturovala, matka nepochybovala o tom, že jí budu pomáhat. Že začnu pracovat v *shopu*. Nebude přece zaměstnávat cizí lidi. Jenom by ji okrádali. A ona chce mít víc času na sebe. Na španělštinu. Byl to další z nových začát-ků. Dopoledne jsem prodávala a odpoledne dělala účetnictví. A za několik měsíců jsem si nakradla dost na to, abych se mohla odstěhovat.

Ani tehdy jsem však nekradla poprvé. Poprvé to bylo rok předtím. V létě, kdy jsem na koupališti prodávala langoše. Koupaliště bylo za městem na kraji lesa. Jezdily tam městské autobusy, do nichž se lidi o prázdninách skoro nevešli. V plátěných teniskách a v tričkách, zpod nichž jim vykukovaly plavky, protože na koupališti nebyly šatny. Z bazénu byl výhled na hory a za bazénem byl stánek z dřevotřísky se střechou z fialového vlnitého plechu. Uvnitř nebylo nic, jen dvouvařič na ohřívání párků a nádoba s vařícím olejem, v níž se smažily langoše. V přední stěně okénko, jímž se langoše a párky v rohlíku podávaly zákazníkům. Z lidí kapala voda a mokré žabky vydávaly vrzavé zvuky. Bankovky nosili stočené do roliček a zastrčené za gumičkou plavek. Mince schované v dlani. Ve stánku bylo teplo k nevydržení. Slunce páliło do vlnitého plechu a z vroucího oleje stoupalo horko. Pot nám kapal na langoše a mísil se s jezírky tuku na voňavém těstě. Stáli jsme uvnitř vedle sebe tři. Jeden vkládal párky do rohlíků, druhý házel syrové těsto do tuku. Třetí všechno podával zákazníkům. Mačkali jsme se jeden na druhého a sálalo z nás teplo. Trička se nám lepila na tělo a pot nám stékal po čele. Když už se to nedalo vydržet, postavila jsem se s kotlem plným hotových langošů před stánek. Lidé se už netlačili